TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. gegužės 24 d. *

Byloje C-53/08

dėl 2008 m. vasario 12 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama G. Braun ir H. Støvlbæk, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

palaikoma

Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, atstovaujamos S. Behzadi-Spencer,

įstojusios į bylą šalies,

* Proceso kalba: vokiečių.

prieš

Austrijos Respubliką, atstovaujamą E. Riedl, M. Aufner ir G. Holley,

atsakovę,

palaikomą:

Čekijos Respublikos, atstovaujamos M. Smolek,

Vokietijos Federacinės Respublikos, atstovaujamos M. Lumma ir J. Kemper,

Prancūzijos Respublikos, atstovaujamos G. de Bergues ir B. Messmer,

Latvijos Respublikos, atstovaujamos L. Ostrovska, K. Drēviņa ir J. Barbale,

Lietuvos Respublikos, atstovaujamos D. Kriaučiūno ir E. Matulionytės,

Vengrijos Respublikos, atstovaujamos R. Somssich, K. Veres ir M. Fehér,

Lenkijos Respublikos, atstovaujamos M. Dowgielewicz, C. Herma ir D. Lutostańska,

Slovėnijos Respublikos, atstovaujamos V. Klemenc ir Ž. Cilenšek Bončina,

Slovakijos Respublikos, atstovaujamos J. Čorba,

įstojusių į bylą šalių,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (pranešėjas) ir J.-J. Kasel, teisėjai R. Silva de Lapuerta, E. Juhász, G. Arestis, M. Ilešič, C. Toader ir M. Safjan,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,
posėdžio sekretorius M.-A. Gaudissart, skyriaus vadovas,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. balandžio 27 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2010 m. rugsėjo 14 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Ieškiniu Europos Bendrijų Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad, nustačiusi pilietybės sąlygą norintiesiems verstis notaro profesija ir, kiek tai susiję su šia profesija, neperkėlusi 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/48/EEB dėl bendrosios aukštojo mokslo diplomų, išduotų po bent trejų metų profesinio mokymo ir lavinimo, pripažinimo sistemos (OL L 19, 1989, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 337), iš dalies pakeistos 2001 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/19/EB (OL L 206, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 138, toliau – Direktyva 89/48), ir (arba) 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL L 255, p. 22), Austrijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal šias direktyvas ir EB 43 bei EB 45 straipsnius.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

2 Direktyvos 89/48 dvyliktoje konstatuojamojoje dalyje nustatyta, kad „bendroji aukštojo mokslo diplomų pripažinimo sistema nė kiek netrukdo taikyti [EB 45] straipsnio“.

3 Direktyvos 89/48 2 straipsnio formuluotė tokia:

„Ši direktyva yra taikoma bet kuriam valstybės narės piliečiui, kuris nori kaip savarankiškai dirbantis asmuo arba samdomas darbuotojas priimančiojoje valstybėje narėje dirbti pagal reglamentuojamą profesiją.

Ši direktyva netaikoma profesijoms, kurioms yra skirta atskira direktyva, nustatanti valstybių narių abipusio diplomų pripažinimo tvarką.“

4 Notaro profesija nėra reglamentuojama jokiu teisės aktu, nurodytu 2 straipsnio antroje pastraipoje.

5 Direktyvoje 89/48 numatytas perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpis, kuris, remiantis direktyvos 12 straipsniu, pasibaigė 1991 m. sausio 4 d.

6 Direktyva 2005/36, kaip numatyta jos 62 straipsnyje, panaikino Direktyvą 89/48 nuo 2007 m. spalio 20 d.

7 Direktyvos 2005/36 9 konstatuojamosios dalies formuluotė tokia:

„Išlaikant įsisteigimo laisvės tikslais principus ir saugiklius, kuriais grindžiamos skirtingos galiojančios pripažinimo sistemos, šių sistemų taisyklės turėtų būti patobulintos atsižvelgiant į patirtį. Be to, susijusios direktyvos keletą kartų buvo iš dalies pakeistos, ir jų nuostatos turėtų būti pertvarkytos ir racionalizuotos standartizuojant taikytinus principus. Todėl būtina pakeisti [Direktyvą 89/48]“.

8 Šios direktyvos 14 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Pripažinimo mechanizmas, sukurtas [Direktyva 89/48], lieka nepakitęs. <...>“

9 Pagal Direktyvos 2005/36 41 konstatuojamąją dalį ja „netrukdoma taikyti [EB] 39 straipsnio 4 dalies ir [EB] 45 straipsnio <...>, ypač notarų atžvilgiu“.

Nacionalinės teisės aktai

Bendrieji notaro profesijos ypatumai

10 Pagal Austrijos teisės sistemą notarų veikla laikoma laisvąja profesija. Notaro profesijos organizavimas reglamentuojamas 1871 m. liepos 25 d. Notariato kodeksu (*Notariatsordnung*) (*RGBl.* 75/1871), pakeistu *BGBl.* I, 164/2005 (toliau – NO).

11 Pagal NO 1 straipsnio 1 dalį notarai „skiriami valstybės ir jiems suteikta teisė užtikrinti autentiškumą, kad parengtų ir išduotų <...> autentiškus aktus dėl pareiškimų, teisinių sandorių ir faktų, dėl kurių gali atsirasti teisių, [ir] saugotų šalių jiems patikėtus aktus“.

12 Pagal NO 8 straipsnį notarai savo funkcijas gali vykdyti visoje Austrijos Respublikos teritorijoje.

13 Kaip matyti iš NO 9 straipsnio, notarų skaičius, jų aptarnaujama teritorija ir įsisteigimo vieta nustatomi teisingumo ministro dekretu.

14 Notaro atlyginimo dydis nustatomas laikantis iš dalies pakeisto 1973 m. lapkričio 8 d. Federalinio įstatymo dėl atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą dydžio [*Bundesgesetz über den Notariatstarif* (*Notariatstarifgesetz*)] (*BGBl.* 576/1973) ir iš dalies

pakeisto 1971 m. kovo 3 d. Federalinio įstatymo dėl notarų, kaip teismo įgaliotinių, atlyginimo dydžio [*Bundesgesetz über die Gebühren der Notare als Beauftragte des Gerichtes* (*Gerichtskommissionstarifgesetz*)] (*BGBl.* 108/1971) nuostatų.

15 Pagal NO 6 straipsnio 1 dalies a punktą notaro funkcijas gali vykdyti tik Austrijos pilietis.

Notarų veikla

16 Notarams pagal Austrijos teisės sistemą priskirtas funkcijas galima suskirstyti į tris kategorijas.

17 Pirma, pagal NO 1 straipsnio 1 dalį notarai turi teisę tvirtinti aktus arba susitarimus. Kreiptis į notarą gali būti privaloma arba neprivaloma, nelygu aktas, kurio autentiškumą prašoma patvirtinti. Notaras, į kurį kreiptasi, patikrina, ar įvykdytos visos įstatymu reikalaujamos akto atlikimo sąlygos, ir įsitikina susijusių šalių teisnumu ir veiksnumu.

18 Notarinis aktas turi įrodomąją galią pagal iš dalies pakeisto 1895 m. rugpjūčio 1 d. Civilinio proceso kodekso [*Gesetz über das gerichtliche Verfahren in bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten* (*Zivilprozessordnung*)] (*RGBl.* 113/1895) (toliau – ZPO) 292 straipsnio 1 dalį, kuri yra šio kodekso antros dalies pirmo skyriaus III skirsnio „Rašytiniai įrodymai“ dalis. Šioje nuostatoje numatyta, kad autentiški aktai, t. y. visų pirma tie, kuriuos pagal savo kompetenciją ir laikydamasis nustatytos formos reikalavimų

sudaro asmuo, turintis teisę užtikrinti autentiškumą, yra absoliutus to, ką toks asmuo patvirtina, įrodymas. Įrodymai tiek dėl patvirtintų įvykių ar faktų, tiek dėl paties patvirtinimo netikslumo priimtini pagal šios nuostatos 2 dalį.

19 ZPO 272 straipsnyje įtvirtintas principas, kad teismas įrodymus vertina laisvai.

20 Pagal NO 3 straipsnį notarinis aktas turi vykdomąją galią, jei įvykdytos tam tikros sąlygos, pavyzdžiui, be kita ko, skolininkas sutiko dėl priverstinio vykdymo, todėl prieš tai nebūtina pradėti jokios procedūros.

21 Pagal iš dalies pakeisto 1896 m. gegužės 27 d. Vykdymo kodekso [*Gesetz über das Exekutions- und Sicherungsverfahren* (*Exekutionsordnung*)] (*RGBl.* 79/1896) 1 straipsnį NO 3 straipsnyje nurodyti notariniai aktai, kaip suprantama pagal šį kodeksą ir jį taikant, yra vykdomieji raštai.

22 Pagal iš dalies pakeisto Vykdymo kodekso nuostatas notarai nevykdo funkcijų priverstinio vykdymo srityje.

23 Antra, notarai pagal NO 5 straipsnį turi teisę parengti privačių asmenų sudaromus aktus ir atstovauti šalims tam tikrose procedūrose, kurių baigtinis sąrašas pateiktas šioje nuostatoje.

24 Trečia, notarai, kaip teismo įgaliotiniai (*Gerichtskommissär*), kai kuriose neginčo procedūrose vykdo funkcijas, nurodytas 1970 m. lapkričio 11 d. Federalinio įstatymo dėl teismo įgaliotinių [*Bundesgesetz über die Tätigkeit der Notare als Beauftragte*

des Gerichtes im Verfahren außer Streitsachen (*Gerichtskommissärsgesetz*) (*BGBl.* 343/1970)], pakeisto *BGBl.* I, 112/2003 (toliau – GKG), 1 straipsnio 1 dalyje.

25 Šios funkcijos susijusios su tam tikrais uždaviniais paveldėjimo teisės srityje sprendžiant paveldėjimo klausimus, pavyzdžiui, be kita ko, mirties konstatavimu, paveldimo turto aprašymu, įpėdinių nustatymu ir jų pareiškimų dėl palikimo priėmimo priėmimu, šio turto apsauga ir šiuo tikslu būtinų apsaugos priemonių taikymu.

26 Iš dalies pakeistame Federaliniame įstatyme dėl teisminio nagrinėjimo neginčo teisena [*Bundesgesetz über das gerichtliche Verfahren in Rechtsangelegenheiten außer Streitsachen* (*Außerstreitgesetz*) (*BGBl.* I, 111/2003)] (toliau – *AußStrG*) šiuo atžvilgiu įtvirtintos išsamios taisyklės. Iš šio įstatymo 144 straipsnio 3 dalies matyti, kad notaras privalo nedelsdamas pateikti bylos medžiagą teismui, jei šis to prašo arba jei būtinas teismo sprendimas.

27 Be to, iš *AußStrG* 160 ir 161 straipsnių matyti, kad prieštaringų pareiškimų dėl palikimo priėmimo atveju, jei šiuo klausimu neįmanoma pasiekti susitarimo, notaras privalo perduoti klausimą teismui, kuris išnagrinėja šalių reikalavimus, pateiktus įrodymus ir nustato įpėdinių teises.

28 Pagal *AußStrG* 166 straipsnio 2 dalį ginčus dėl to, ar daiktas yra paveldimo turto dalis, nagrinėja teismas.

29 Pagal *AußStrG* 177 ir 178 straipsnius teismas nutartimi palikimą paskiria įpėdiniams.

30 Kitos pagal GKG numatytos notaro funkcijos, nesusijusios su paveldėjimo teise, apima, be kita ko, kilnojamojo ir nekilnojamojo turto vertės nustatymą ir pardavimą, turto aprašymą ir sutartinio turto pasidalijimo reguliavimą.

31 Pagal GKG 1 straipsnio 2 dalį notaras neturi teisės, visų pirma, priimti teismo sprendimų, surašyti arbitražinių sprendimų protokolų ir nustatyti prievartos priemonių pagal *AußStrG* 79 straipsnį.

32 Pagal GKG 7 straipsnį notaras privalo įvykdyti šio sprendimo 24–30 punktuose aprašytas funkcijas per teismo nustatytą terminą. Jei šių terminų nesilaikoma, jo įgaliojimas panaikinamas ir į jo vietą skiriamas kitas notaras.

33 Kaip matyti iš GKG 7a straipsnio, minėtas funkcijas notaras vykdo kontroliuojamas teismo. Šiuo atžvilgiu teismas gali, be kita ko, atlikti reikiamus tyrimus, nurodyti notarui pateikti savo veiklos ataskaitas ir duoti jam tam tikrų pavedimų. Be to, pagal šios nuostatos 2 dalį ginčai dėl priemonių, kurių ėmėsi notaras, ar jo elgesio turi būti pateikiami teismui.

Ikiteisminė procedūra

34 Komisija gavo skundą dėl pilietybės sąlygos taikymo norintiesiems verstis notaro profesija Austrijoje. Išnagrinėjusi šį skundą, 2000 m. lapkričio 8 d. laišku Komisija nurodė Austrijos Respublikai per du mėnesius pateikti savo pastabas dėl, pirma, šios pilietybės sąlygos atitikties EB 45 straipsnio pirmai pastraipai ir, antra, Direktyvos 89/48 neperkėlimo, kiek tai susiję su notaro profesija.

35 2001 m. sausio 23 d. laišku Austrijos Respublika atsakė į šį oficialų pranešimą.

36 2002 m. liepos 16 d. Komisija šiai valstybei narei nusiuntė papildomą oficialų pranešimą, kuriame nurodė, kad ji neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 straipsnį bei EB 45 straipsnio pirmą pastraipą ir Direktyvą 89/48.

37 Ši valstybė narė atsakė į šį papildomą oficialų pranešimą 2002 m. rugsėjo 12 d. laišku.

38 Kadangi Austrijos Respublikos argumentai Komisijos neįtikino, 2006 m. spalio 18 d. ji pateikė šiai valstybei narei pagrįstą nuomonę, kurioje konstatavo, kad ji neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 straipsnį, EB 45 straipsnio pirmą pastraipą ir Direktyvą 89/48. Komisija paragino šią valstybę narę imtis reikiamų priemonių įvykdyti šią pagrįstą nuomonę per du mėnesius nuo jos gavimo.

39 2006 m. gruodžio 19 d. laiške Austrijos Respublika išdėstė priežastis, dėl kurių manė, jog Komisijos pozicija yra nepagrįsta.

40 Tokiomis aplinkybėmis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Dėl pirmojo ieškinio pagrindo

Šalių argumentai

41 Pirmuoju ieškinio pagrindu Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad, leisdama notaro profesija verstis tik savo piliečiams, Austrijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 straipsnį ir EB 45 straipsnio pirmą pastraipą.

42 Ši institucija visų pirma pabrėžia, kad kai kuriose valstybėse narėse galimybei verstis notaro profesija netaikoma jokia pilietybės sąlyga ir kad kitos valstybės narės, kaip antai Ispanijos Karalystė, Italijos Respublika ir Portugalijos Respublika, šią sąlygą panaikino.

43 Komisija visų pirma primena, kad EB 43 straipsnis yra viena iš pagrindinių Sąjungos teisės nuostatų, pagal kurią kiekvienam valstybės narės piliečiui, kuris, nors ir antrinio įsisteigimo tvarka, įsisteigia kitoje valstybėje narėje tam, kad galėtų verstis savarankiškai dirbančių asmenų veikla, priimančiojoje valstybėje narėje turi būti taikomas toks pat vertinimas kaip ir nacionaliniams subjektams ir kuria draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.

44 Ši institucija ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė teigia, kad EB 45 straipsnio pirma pastraipa turi būti aiškinama autonomiškai ir vienodai (1988 m. kovo 15 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, 147/86, Rink. p. 1637, 8 punktas). Be to, kadangi šiame straipsnyje numatyta įsisteigimo laisvės išimtis, taikoma su viešosios valdžios funkcijų vykdymu susijusiai veiklai, jis turėtų būti aiškinamas siaurai (1974 m. birželio 21 d. Sprendimo *Reyners*, 2/74, Rink. p. 631, 43 punktas).

45 Taigi EB 45 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta išimtis turi būti taikoma tik veiklai, kuri savaime reiškia tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas (minėto Sprendimo *Reyners* 44 ir 45 punktai). Komisijos teigimu, viešosios valdžios sąvoka neatsiejama nuo naudojimosi sprendimų priėmimo galia, nukrypstančia nuo bendrųjų teisės normų turint galimybę veikti neatsižvelgiant į kitų subjektų valią ar net prieš ją. Visų pirma, remiantis Teisingumo Teismo praktika, viešajai valdžiai būdinga priverčiamoji galia (1998 m. spalio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-114/97, Rink. p. I-6717, 37 punktas).

46 Komisijos ir Jungtinės Karalystės nuomone, dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas reikėtų atskirti nuo veiklos siekiant bendrojo intereso. Iš tiesų įvairių profesijų atstovams suteikiama konkreti kompetencija siekiant bendrojo intereso, tačiau jie tiesiogiai nesusiję su viešosios valdžios funkcijų vykdymu.

47 Be to, Komisija ir Jungtinė Karalystė primena, kad EB 45 straipsnio pirma pastraipa iš esmės taikoma konkrečiai veiklai, o ne profesijai apskritai, nebent atitinkama veikla yra neatskiriama tokiai profesijai būdingos veiklos dalis.

48 Antra, Komisija nagrinėja įvairią notarų vykdomą veiklą pagal Austrijos teisės sistemą.

49 Kiek tai susiję, pirma, su aktų ir susitarimų autentiškumo tvirtinimu, Komisija teigia, kad notaras, pakonsultavęs šalis, tik patvirtina jų valią ir suteikia tokiai valiai teisinę galią. Vykdydamas šią veiklą notaras neturi jokių sprendimų priėmimo įgaliojimų šalių atžvilgiu.

50 Dėl tokių notarams priskirtų autentiškumo tvirtinimo įgaliojimų jiems keliami dideli kompetencijos ir sąžiningumo reikalavimai, tačiau tai nereiškia, kad jie tiesiogiai ir konkrečiai dalyvauja vykdant viešosios valdžios funkcijas. Tai, kad ši veikla pagal Austrijos teisės sistemą priskiriama prevencinės teisės sričiai ir kad ją notarams priskiria valstybė, kad sumažintų teismų darbo krūvį, nereiškia, jog ją galima prilyginti suvereniems įgaliojimams.

51 Be to, daug kitų funkcijų, kurios anksčiau buvo laikomos suvereniais įgaliojimais, dabar atliekamos privačių ar užsakomųjų paslaugų pagrindu.

52 Kiek tai susiję su notarinių aktų įrodomąja galia, pažymėtina, kad tokia pati įrodomoji galia suteikiama ir kitiems aktams, nesusijusiems su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, pavyzdžiui, prisiekusiųjų lauko policininkų, eigulių, medžioklės plotų prižiūrėtojų ir žvejybos prižiūrėtojų surašytiems protokolams.

53 Dėl autentiškų aktų vykdomosios galios Komisija mano, kad vykdomasis įrašas daromas prieš pradedant patį vykdymą ir nėra vykdymo dalis. Todėl tokia vykdomoji galia notarams nesuteikia jokių privertimo galių, nes jie nėra priverstinio vykdymo pareigūnai. Be to, bet kokį galimą ginčą nagrinėja ne notaras, o teisėjas.

54 Kiek tai susiję, antra, su notaro, kaip „Gerichtskommissär", funkcijomis, Komisija mano, kad jų negalima laikyti dalyvavimu vykdant viešosios valdžios funkcijas, nes atlikdamas šias funkcijas notaras neturi jokių sprendimų priėmimo ar prievartos įgaliojimų, t. y. įgaliojimų primesti sprendimą šaliai prieš jos valią. Bet kuriuo atveju ši veikla yra parengiamoji ir papildoma teisminių institucijų veiklos atžvilgiu. Be to, imdamasis apsaugos priemonių, kad užtikrintų paveldėjimą, „Gerichtskommissär" neturi jokios realios diskrecijos.

55 Kaip ir Jungtinė Karalystė, Komisija mano, trečia, kad pagal Sąjungos teisės normas, kuriose minima notarų veikla, nedraudžiama šiai veiklai taikyti EB 43 straipsnio ir EB 45 straipsnio pirmos pastraipos.

56 Iš tiesų tiek 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) (OL L 178, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399) 1 straipsnio 5 dalies d punktas, tiek Direktyvos 2005/36 41 konstatuojamoji dalis notarų veiklai netaikomi tik tiek, kiek ji reiškia tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas. Taigi tai paprasčiausia išlyga, kuri neturi jokio poveikio EB 45 straipsnio pirmos pastraipos aiškinimui. Dėl 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, p. 36) 2 straipsnio 2 dalies l punkto, pagal kurį ši direktyva netaikoma notarų veiklai, Komisija

pabrėžia, kad tai, jog teisės aktų leidėjas nusprendė į šios direktyvos taikymo sritį neįtraukti konkrečios rūšies veiklos, nereiškia, kad šiai veiklai taikoma EB 45 straipsnio pirma pastraipa.

57 Kiek tai susiję su 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) ir 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 805/2004, sukuriančiu neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą (OL L 143, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 38), Komisija mano, kad šiuose reglamentuose tik numatyta valstybių narių pareiga pripažinti ir paskelbti vykdytinais kitoje valstybėje narėje užregistruotus ir vykdytinus aktus.

58 Be to, 2001 m. spalio 8 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2157/2001 dėl Europos bendrovės (SE) statuto (OL L 294, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 4 t., p. 251), 2003 m. liepos 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1435/2003 dėl Europos kooperatinės bendrovės (SCE) statuto (OL L 207, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 280) ir 2005 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/56/EB dėl ribotos atsakomybės bendrovių jungimųsi, peržengiančių vienos valstybės ribas (OL L 310, p. 1), nesvarbūs šio ginčo sprendimui, nes juose notarams ir kitoms valstybės paskirtoms kompetentingoms institucijoms tik numatyta pareiga patvirtinti, jog prieš perkeliant buveinę, įsteigiant bendroves ir joms susijungiant buvo atlikti tam tikri veiksmai ir formalumai.

59 Dėl 2006 m. kovo 23 d. Europos Parlamento rezoliucijos dėl teisinių profesijų ir bendrojo intereso, susijusio su teisinių sistemų veikimu (OL C 292 E, p. 105, toliau – 2006 m. rezoliucija), pažymėtina, kad tai tik politinis dokumentas, kurio turinys dviprasmiškas, nes, pirma, šios rezoliucijos 17 punkte Europos Parlamentas patvirtino, kad EB 45 straipsnis turi būti taikomas notaro profesijai, o, antra, jos 2 punkte patvirtino savo 1994 m. sausio 18 d. Rezoliucijoje dėl notarų profesijos padėties ir

organizavimo dvylikoje Bendrijos valstybių narių (OL C 44, p. 36, toliau – 1994 m. rezoliucija) išdėstytą poziciją, kuria išreiškė pageidavimą, kad būtų panaikinta daugelio valstybių narių teisės aktuose numatyta pilietybės sąlyga norintiesiems verstis notaro profesija.

60 Komisija ir Jungtinė Karalystė priduria, kad byla, kurioje priimtas 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimas *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española* (C-405/01, Rink. p. I-10391), kurį savo rašytinėse pastabose nurodo daugelis valstybių narių, susijusi su prekybinių laivų kapitonų ir vyresniųjų kapitonų padėjėjų vykdomomis įvairiomis saugumo palaikymo funkcijomis, policijos įgaliojimais ir kompetencija notarų veiklos ir civilinio teisinio statuso srityje. Taigi Teisingumo Teismas neturėjo progos išsamiai išnagrinėti įvairių notarų vykdomos veiklos rūšių pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą. Dėl to šio sprendimo nepakanka norint padaryti išvadą, kad ši nuostata taikytina notarams.

61 Be to, priešingai, nei tvirtina Austrijos Respublika, Teisingumo Teismo praktikoje notarai atskiriami nuo viešosios valdžios institucijų ir pripažįstama, kad autentišką aktą gali sudaryti viešosios valdžios ar bet kuri kita valstybės įgaliota institucija (1999 m. birželio 17 d. Sprendimo *Unibank*, C-260/97, Rink. p. I-3715, 15 ir 21 punktai).

62 Austrijos Respublika, palaikoma Čekijos Respublikos, Vokietijos Federacinės Respublikos, Prancūzijos Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos, mano, kad notarų funkcijos susijusios su viešosios valdžios funkcijų vykdymu ir dėl to joms taikytina išimtis, numatyta EB 45 straipsnio pirmoje pastraipoje.

63 Austrijos Respublika teigia, pirma, kad EB 45 straipsniu garantuojama valstybių narių teisė savo nuožiūra nustatyti taisykles, kurias jos ketina taikyti norintiesiems verstis

profesija, kurios atstovai nuolat ar retkarčiais dalyvauja vykdant viešosios valdžios funkcijas. Šios valstybės narės teigimu, Komisija savo EB 45 straipsnio aiškinimą grindžia Teisingumo Teismo praktika, kuri šioje byloje nesvarbi. O minėtame Sprendime *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española* Teisingumo Teismas nusprendė, kad Ispanijos laivų kapitonų notarinės funkcijos susijusios su viešosios valdžios funkcijų vykdymu.

64 Be to, Austrijos Respublika, Vokietijos Federacinė Respublika, Lenkijos Respublika, Slovėnijos Respublika ir Slovakijos Respublika mano, kad viešosios valdžios funkcijų vykdymu negalima laikyti tik tokios veiklos, kuri susijusi su prievartos galių įgyvendinimu, arba tik teismo veiklos. Viešosios valdžios funkcijų vykdymo sąvokai būtų galima priskirti ir kitokią veiklą, jei ji susijusi su, be kita ko, specialių įgaliojimų įgyvendinimu.

65 Antra, Austrijos Respublikos teigimu, iš specialaus notaro statuso pagal Austrijos teisės sistemą išplaukia, atsižvelgiant į, be kita ko, jų skyrimo tvarką ir jiems taikomas nepakeičiamumo garantijas, su jų pareigomis nesuderinamos veiklos ir nepriklausomumo taisyklės, kad notarai priklauso viešajai valdžiai. Ši valstybė narė taip pat teigia, kad notaro profesija yra vientisa ir nuo jos neatsiejamos įvairios šios profesijos atstovų vykdomos funkcijos.

66 Trečia, Austrijos Respublikos teigimu, notarų vykdoma autentiškumo tvirtinimo veikla siekiama išspręsti arba galutinai atmesti civilinius ieškinius ir sukurti vykdomąjį raštą. Notariniai aktai gali būti ginčijami tik teisme ir remiantis griežtai apibrėžtais pagrindais.

67 Be to, tokie notariniai aktai turi didesnę įrodomąją galią, kuri privaloma teismams, kai jie įgyvendina savo diskreciją. Jiems taip pat būdinga vykdomoji galia. Tiek vykdymo procedūra, tiek procedūra, po kurios išduodamas vykdomasis raštas, yra valstybės vykdomų viešosios valdžios funkcijų pagrindas. Iš to matyti, kad notarų funkcijos sudarant autentiškus aktus yra tiesiogiai ir konkrečiai susijusios su viešosios valdžios funkcijų vykdymu.

68 Ketvirta, dėl notaro, kaip „Gerichtskommissär“, atliekamų funkcijų Austrijos Respublika teigia, kad jis vykdo kvaziteismines procedūras paveldėjimo srityje, per kurias gali būti priverstas neatsižvelgdamas į šalių valią ar net prieš jų valią nustatyti tam tikras apsaugos priemones, kad apsaugotų paveldimą turtą, pavyzdžiui, be kita ko, draudimą patekti į gyvenamąsias ar komercines patalpas, jų antspaudavimą, banko sąskaitų užblokavimą ar užblokavimo panaikinimą, turto paėmimą saugoti ir grąžinimą, ir tam tikras proceso organizavimo priemones.

69 Ši valstybė narė taip pat pabrėžia, kad tais atvejais, kai notaras veikia kaip „Gerichtskommissär“, kyla valstybės atsakomybė. Be to, taikant Baudžiamąjį kodeksą jis laikomas valstybės tarnautoju.

70 Penkta, šio sprendimo 56–58 punktuose nurodytuose Sąjungos teisės aktuose notariniai aktai prilyginami teismo sprendimams. Be to, Parlamentas savo 1994 m. ir 2006 m. rezoliucijose patvirtino, jog notaro profesija susijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu.

71 Iš minėto Sprendimo *Unibank* taip pat matyti, kad viešosios valdžios pareigūno, pavyzdžiui, notaro, atliekamas autentiškų aktų sudarymas tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su viešosios valdžios funkcijų vykdymu.

Teisingumo Teismo vertinimas

— Pirminės pastabos

72 Pirmuoju ieškinio pagrindu Komisija kaltina Austrijos Respubliką tuo, kad ši trukdo kitų valstybių narių piliečiams įsisteigti jos teritorijoje siekiant verstis notaro profesija ir, pažeisdama EB 43 straipsnį, leidžia verstis šia profesija tik savo piliečiams.

73 Taigi šis kaltinimas susijęs tik su pilietybės sąlyga, numatyta nagrinėjamuose Austrijos teisės aktuose norintiesiems verstis šia profesija atsižvelgiant į EB 43 straipsnį.

74 Todėl reikia pabrėžti, kad šis kaltinimas nesusijęs nei su notaro profesijos statusu ir organizavimu pagal Austrijos teisės sistemą, nei su kitomis, ne su pilietybe susijusiomis, sąlygomis norintiesiems verstis notaro profesija šioje valstybėje narėje.

75 Taip pat reikia pabrėžti, kaip nurodė Komisija per posėdį, kad pirmasis kaltinimas nesusijęs ir su EB sutarties nuostatų dėl laisvo paslaugų teikimo taikymu. Be to, šis kaltinimas nesusijęs su EB sutarties nuostatų dėl laisvo darbuotojų judėjimo taikymu.

— Dėl esmės

76 Pirmiausia reikia priminti, kad EB 43 straipsnis yra viena pagrindinių Sąjungos teisės nuostatų (šiuo klausimu visų pirma žr. minėto Sprendimo *Reyners* 43 punktą).

77 Įsisteigimo sąvoka pagal šią nuostatą yra labai plati ir ji reiškia Sąjungos piliečio galimybę nuolat ir nenutrūkstamai dalyvauti ne savo kilmės valstybės narės ekonominiame gyvenime ir iš to gauti naudos, taip skatinant ekonominę ir socialinę tarpusavio sąveiką Europos Sąjungos savarankiško darbo srityje (visų pirma žr. 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-161/07, Rink. p. I-10671, 24 punktą).

78 Vienos valstybės narės piliečiams pripažįstama laisvė įsisteigti kitos valstybės narės teritorijoje reiškia, be kita ko, teisę imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos ir ja verstis tomis pačiomis sąlygomis, kurios įsisteigimo valstybės narės teisės aktuose nustatytos jos pačios piliečiams (žr., be kita ko, 1986 m. sausio 28 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, 270/83, Rink. p. 273, 13 punktą ir šiuo klausimu minėto Sprendimo *Komisija prieš Austriją* 27 punktą). Kitaip tariant, pagal EB 43 straipsnį valstybėms narėms draudžiama asmenims, kurie nori pasinaudoti įsisteigimo laisve, savo teisės aktuose numatyti kitokias veiklos vykdymo sąlygas nei tos, kurios nustatytos jų pačių piliečiams (minėto Sprendimo *Komisija prieš Austriją* 28 punktas).

79 Taigi EB 43 straipsniu siekiama kiekvienam valstybės narės piliečiui, kuris įsisteigia kitoje valstybėje narėje siekdamas vykdyti savarankiškai dirbančių asmenų veiklą, užtikrinti naudojimąsi tomis pačiomis kaip ir nacionalinių subjektų teisėmis ir draudžiama bet kokia iš nacionalinės teisės aktų kylanti pilietybe grindžiama diskriminacija, pavyzdžiui, įsisteigimo laisvės apribojimas (minėto Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 14 punktas).

80 Tačiau šioje byloje pagal ginčijamą nacionalinės teisės nuostatą notaro profesija gali verstis tik Austrijos piliečiai ir todėl įtvirtinamas EB 43 straipsniu iš esmės draudžiamas skirtingas požiūris dėl pilietybės.

81 Austrijos Respublika vis dėlto teigia, kad notarų veikla nepatenka į EB 43 straipsnio taikymo sritį, nes ji susijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, kaip tai suprantama pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą. Taigi pirmiausia reikia išnagrinėti viešosios valdžios funkcijų vykdymo sąvokos apimtį šios nuostatos prasme ir, antra, patikrinti, ar ši sąvoka apima notarams priskirtą veiklą pagal Austrijos teisės sistemą.

82 Dėl „viešosios valdžios funkcijų vykdymo“ sąvokos pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą reikia pabrėžti, kad, remiantis nusistovėjusia Teismo praktika, ją vertinant reikia atsižvelgti į Sąjungos teisėje šia nuostata nustatytų leistinų įsisteigimo laisvės principo išimčių apribojimų pobūdį, siekiant, kad Sutarties veiksmingas poveikis įsisteigimo laisvės srityje nebūtų sužlugdytas dėl valstybių narių vienašališkai priimtų nuostatų (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Reyners* 50 punktą; minėto Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 8 punktą ir 2009 m. spalio 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, C-438/08, Rink. p. I-10219, 35 punktą).

83 Pagal nusistovėjusią Teismo praktiką EB 45 straipsnio pirma pastraipa yra nuo pagrindinės įsisteigimo laisvės taisyklės leidžianti nukrypti nuostata. Šią leidžiančią nukrypti nuostatą reikia aiškinti taip, kad jos taikymo sritis turi būti apribota tuo, kas būtina siekiant apsaugoti interesus, kuriuos ši nuostata leidžia saugoti valstybėms narėms (minėtų sprendimų *Komisija prieš Graikiją* 7 punktas; *Komisija prieš Ispaniją* 34 punktas; 2006 m. kovo 30 d. Sprendimo *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, C-451/03, Rink. p. I-2941, 45 punktas; 2007 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-393/05, Rink. p. I-10195, 35 punktas ir Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-404/05, Rink. p. I-10239, 37 ir 46 punktai bei minėto Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 34 punktas).

84 Be to, Teisingumo Teismas ne kartą pabrėžė, kad EB 45 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta leidžianti nukrypti nuostata turi būti taikoma tik veiklai, kuri savaime reiškia tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas (minėto sprendimo *Reyners* 45 punktas; 1993 m. liepos 13 d. Sprendimo *Thijssen*, C-42/92, Rink. p. I-4047, 8 punktas; minėtų sprendimų *Komisija prieš Ispaniją* 35 punktas; *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti* 46 punktas; *Komisija prieš Vokietiją* 38 punktas ir *Komisija prieš Portugaliją* 36 punktas).

85 Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas jau turėjo progos nuspręsti, kad EB 45 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta nukrypti leidžianti nuostata netaikoma tam tikrai pagalbinei ar parengiamajai veiklai, skirtai viešosios valdžios funkcijoms vykdyti (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Thijssen* 22 punktą; *Komisija prieš Ispaniją* 38 punktą; *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti* 47 punktą; *Komisija prieš Vokietiją* 38 punktą ir *Komisija prieš Portugaliją* 36 punktą), arba tam tikrai veiklai, kurią vykdant, nors ir palaikomi kontaktai, įskaitant reguliarius bei organiškus, su administracinėmis ar teisminėmis institucijomis ar net dalyvaujama (taip pat ir privalomai) jų veikloje, nedaroma įtaka tokių institucijų vertinimo ir sprendimų priėmimo įgaliojimams (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Reyners* 51 ir 53 punktus), arba tam tikrai veiklai, kuri nesusijusi su sprendimų priėmimo įgaliojimų (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Thijssen* 21 ir 22 punktus; 2007 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją* 36 ir 42 punktus; *Komisija prieš Vokietiją* 38 ir 44 punktus bei *Komisija prieš Portugaliją* 36 ir 41 punktus), įgaliojimų taikyti priverčiamąsias (šiuo klausimu visų pirma žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 37 punktą) arba prievartos priemones (šiuo klausimu žr. 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Anker ir kt.*, C-47/02, Rink. p. I-10447, 61 punktą ir minėto Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją* 44 punktą) vykdymu.

86 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia patikrinti, ar pagal Austrijos teisės sistemą notarams priskirtos funkcijos yra tiesioginis ir konkretus dalyvavimas vykdant viešosios valdžios funkcijas.

87 Šiuo tikslu reikia atsižvelgti į nagrinėjamos profesijos atstovų vykdomos veiklos pobūdį (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Thijssen* 9 punktą).

88 Pirma, rengdamas nustatytos formos autentiškus aktus notaras turėtų patikrinti, be kita ko, ar įvykdytos visos įstatymo reikalaujamos akto atlikimo sąlygos. Be to, autentiškas aktas yra įrodomosios galios ir vykdytinas.

89 Šiuo atžvilgiu reikia pabrėžti, kad pagal Austrijos teisės aktus autentiškais gali būti pripažinti tik tie aktai ar susitarimai, kuriuos šalys sudarė savanoriškai. Iš tiesų šalys, laikydamosi teisės aktuose nustatytų apribojimų, pačios nusprendžia dėl savo teisių ir pareigų apimties ir laisvai pasirenka jas apibrėžiančias sąlygas, kai pateikia notarui aktą ar susitarimą, kad būtų patvirtintas jo autentiškumas. Taigi notaro dalyvavimas neatsiejamas nuo išankstinio šalių sutikimo arba jų suderintos valios.

90 Be to, notaras negali vienašališkai pakeisti susitarimo, kurio autentiškumą turi patvirtinti, turinio iš anksto negavęs šalių sutikimo.

91 Taigi notarams priskirta autentiškumo tvirtinimo veikla pati savaime tiesiogiai ir konkrečiai nesusijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, kaip tai suprantama pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą.

92 Tai, kad tam tikrų aktų ar susitarimų autentiškumas būtinai privalo būti patvirtintas, nes kitaip jie negalioja, negali paneigti šios išvados. Iš tiesų įprasta, kad nacionalinės teisės sistemose, laikantis jose nustatytos tvarkos, įvairių dokumentų galiojimas siejamas su formos reikalavimais arba net privalomomis patvirtinimo procedūromis.

93 Notarų pareiga prieš patvirtinant akto ar susitarimo autentiškumą patikrinti, ar įvykdytos visos įstatymo reikalaujamos tokio akto atlikimo ar susitarimo sudarymo sąlygos ir, jei jos neįvykdytos, atsisakyti patvirtinti jo autentiškumą, taip pat negali paneigti pirmiau nurodytos išvados.

94 Žinoma, kaip pabrėžia Austrijos Respublika, notaras atlieka tokį patikrinimą siekdamas bendrojo intereso tikslo, t. y. užtikrinti tarp asmenų sudarytų aktų teisėtumą ir teisinį saugumą. Tačiau vien šio tikslo siekimas negali pateisinti to, jog jam pasiekti būtinos prerogatyvos būtų suteikiamos tik tiems notarams, kurie yra atitinkamos valstybės narės piliečiai.

95 Vien to, jog veikla vykdoma siekiant bendrojo intereso, savaime dar nepakanka, kad ji būtų laikoma tiesioginiu ir konkrečiu dalyvavimu vykdant viešosios valdžios funkcijas. Iš tiesų neginčijama, kad įvairios reglamentuojamos profesinės veiklos vykdymas įvairiose nacionalinės teisės sistemose dažnai neatsiejamas nuo šią veiklą vykdančio asmens pareigos siekti tokio tikslo, net jei ši veikla neapima tokių funkcijų vykdymo.

96 Tačiau tai, kad notarų veikla siekiama bendrojo intereso tikslų, visų pirma užtikrinti tarp privačių asmenų sudarytų aktų teisėtumą ir teisinį saugumą, yra imperatyvus bendrojo intereso pagrindas, kuris pateisina galimus EB 43 straipsnio apribojimus, kuriuos lemia notarų veiklos ypatumai, pavyzdžiui, notarų veiklos organizavimas nustatant jiems taikomą įdarbinimo tvarką, ribojant jų skaičių ar teritorinę kompetenciją, numatant atlyginimo už notarinius veiksmus, notarų nepriklausomumo, su jų pareigomis nesuderinamos veiklos taisykles ir jų nepakeičiamumo garantijas, jei šie apribojimai leidžia pasiekti tokius tikslus ir yra tam būtini.

97 Taip pat tiesa, kad notaras privalo atsisakyti patvirtinti teisinių reikalavimų neatitinkančio akto ar susitarimo autentiškumą neatsižvelgdamas į šalių valią. Tačiau po tokio atsisakymo šalys laisvos panaikinti nustatytą trūkumą, pakeisti atitinkamo akto ar susitarimo sąlygas arba atsisakyti tokio akto ar susitarimo.

98 Kiek tai susiję su notariniam aktui suteikiama įrodomąja ir vykdomąja galia, neginčytina, kad dėl jos šie dokumentai gali būti susiję su svarbiomis teisinėmis pasekmėmis. Tačiau to, jog konkreti veikla apima tokias pasekmes turinčių aktų rengimą, nepakanka, kad ši veikla būtų laikoma tiesiogiai ir konkrečiai susijusia su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, kaip tai suprantama pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą.

99 Iš tiesų, visų pirma dėl notarinio akto įrodomosios galios reikia pabrėžti, kad ji reglamentuojama atitinkamos teisės sistemos įstatymų numatytomis įrodinėjimo taisyklėmis. ZPO 292 straipsnis, kuriame apibrėžiama autentiško akto įrodomoji galia, yra šio kodekso antros dalies pirmo skyriaus III skirsnio „Rašytiniai įrodymai“ dalis. Taigi įstatymu konkrečiam aktui suteikta įrodomoji galia neturi tiesioginės įtakos nustatant, ar šio akto rengimas pats savaime yra tiesioginis ir konkretus dalyvavimas vykdant viešosios valdžios funkcijas, kaip to reikalaujama Teismo praktikoje (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Thijssen* 8 punktą ir *Komisija prieš Ispaniją* 35 punktą).

100 Be to, kaip matyti visų pirma iš ZPO 292 straipsnio 2 dalies, įrodymai tiek dėl patvirtinto įvykio ar faktų, tiek dėl autentiškumo patvirtinimo neteisingumo yra priimtini.

101 Todėl negalima tvirtinti, kad notarinis aktas dėl savo įrodomosios galios yra be išlygų privalomas teisėjui įgyvendinant savo diskreciją, nes neginčijama, jog jis priima sprendimus vadovaudamasis savo vidiniu įsitikinimu ir atsižvelgdamas į visus per teismo procesą surinktus faktus bei įrodymus. Be to, principas, kad teismas įrodymus vertina laisvai, yra įtvirtintas ZPO 272 straipsnyje.

102 Dėl autentiško akto vykdomosios galios reikia nurodyti, kaip teigia Austrijos Respublika, kad ji leidžia šiame akte įtvirtintą įpareigojimą įvykdyti prieš tai nesikreipiant į teismą.

103 Tačiau autentiško akto vykdomoji galia notarui nesukuria galių tiesiogiai ir konkrečiai dalyvauti vykdant viešosios valdžios funkcijas. Iš tiesų, kaip matyti iš NO 3 straipsnio, notarinio akto vykdytinumas visų pirma priklauso nuo skolininko sutikimo dėl galimo priverstinio šio akto vykdymo prieš tai nepradedant jokios procedūros. Darytina išvada, kad notarinis aktas be skolininko sutikimo neturi vykdomosios galios. Taigi, nors autentiškame akte notaro padarytas vykdomasis įrašas šiam aktui suteikia vykdomąją galią, jis grindžiamas šalių valia sudaryti aktą ar susitarimą ir, notarui patikrinus jo atitiktį teisės aktams, suteikti jam tokią vykdomąją galią.

104 Antra, dėl notaro kompetencijos surašyti tarp privačių asmenų sudarytus aktus ir atstovauti šalims aiškiai apibrėžtais atvejais reikia priminti, kad notaro teikiamų konsultacijų ir teisinės pagalbos, net jei ji privaloma ar pagal įstatymą monopolinė, negalima laikyti dalyvavimu vykdant viešosios valdžios funkcijas (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Reyners* 52 punktą).

105 Trečia, kiek tai susiję su notarui priskirtomis funkcijomis pagal GKG, pažymėtina, kad notarui pirmiausia priskirti tam tikri uždaviniai paveldėjimo teisės srityje, pavyzdžiui, be kita ko, konstatuoti mirtį, aprašyti paveldimą turtą, nustatyti įpėdinius, apsaugoti paveldimą turtą ir šiuo tikslu imtis apsaugos priemonių.

106 Šiuo atžvilgiu darytina išvada, pirma, kad šiuos uždavinius notaras vykdo kontroliuojamas teismo, kuris bet kuriuo metu gali pareikalauti, kad notaras parengtų šių uždavinių vykdymo pažangos ataskaitą arba šiuo klausimu atliktų tyrimą, kaip matyti iš GKG 7a straipsnio 1 dalies. Pagal šio įstatymo 7 straipsnį teisėjas taip pat gali panaikinti notarui suteiktą įgaliojimą, jei šis per nustatytą terminą neįvykdo savo uždavinių. Be to, gavęs teisėjo prašymą, notaras privalo nedelsdamas jam pateikti bylos medžiagą, kaip numatyta *AußStrG* 144 straipsnio 3 dalyje.

107 Kita vertus, notaras privalo perduoti teismui bet kokį ginčą dėl įvairių paveldėjimo reguliavimo aspektų, kad šis priimtų sprendimą, kaip visų pirma matyti iš GKG 7a straipsnio 2 dalies ir *AußStrG* 160, 161 straipsnių ir 166 straipsnio 2 dalies. Taip pat būtent teisėjas paskiria palikimą įpėdiniams pagal *AußStrG* 177 bei 178 straipsnius ir taip užbaigia procedūrą.

108 Taigi matyti, kad priskirtus paveldėjimo teisės srities uždavinius notaras vykdo kontroliuojamas teismo, kuriam privalo perduoti galimus prieštaravimus ir kuris, beje, priima galutinį sprendimą. Todėl nelaikytina, kad šie uždaviniai savaime apima tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Thijssen* 21 punktą; 2007 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją* 41 ir 42 punktus; *Komisija prieš Vokietiją* 43 ir 44 punktus bei *Komisija prieš Portugaliją* 37 ir 41 punktus).

109 Šios išvados nepaneigia tai, kad vykdydamas priskirtus paveldėjimo teisės srities uždavinius notaras gali imtis tam tikrų apsaugos ar organizavimo priemonių. Ši kompetencija yra papildoma pagrindinio notaro uždavinio, t. y. išspręsti aptariamo paveldėjimo klausimą pasitelkiant tam specialiai skirtas minėtas priemones, atžvilgiu. Tačiau, kaip matyti iš šio sprendimo pirmesnio punkto, negalima laikyti, kad šis uždavinys apima tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas.

110 Tas pats pasakytina apie kitus pagal GKG notarui numatytus uždavinius, pavyzdžiui, be kita ko, kilnojamojo ir nekilnojamojo turto vertės nustatymą bei pardavimą, turto aprašymą ir sutartinio turto pasidalijimo reguliavimą, nes šių uždavinių vykdymą taip pat kontroliuoja teismas, kaip matyti iš GKG 7 ir 7a straipsnių.

111 Kiek tai susiję, ketvirta, su specialiu notarų statusu pagal Austrijos teisės sistemą, pakanka priminti, kaip matyti iš šio sprendimo 84 ir 87 punktų, kad reikia atsižvelgti į pačios aptariamos veiklos pobūdį, o ne į patį statusą, norint patikrinti, ar šiai veiklai taikoma EB 45 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta leidžianti nukrypti nuostata.

112 Vis dėlto reikia pateikti du patikslinimus šiuo klausimu. Pirma, neginčytina, kad, išskyrus atvejus, kai notaras skiriamas pagal įstatymą, kiekviena šalis turi teisę savo nuožiūra pasirinkti notarą. Nors notaro atlyginimo dydis nustatytas įstatyme, vis dėlto kiekvieno notaro teikiamų paslaugų kokybė gali skirtis atsižvelgiant, be kita ko, į atitinkamų asmenų profesinius įgūdžius. Vadinasi, neperžengdami savo atitinkamos teritorinės kompetencijos ribų, notarai savo profesija verčiasi, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 18 punkte, konkurencijos sąlygomis, o tai nebūdinga viešosios valdžios funkcijų vykdymui.

113 Antra, atsakydama į išdėstytus argumentus Austrijos Respublika negali remtis tuo, jog tais atvejais, kai notaras veikia kaip „Gerichtskommissär“, kyla valstybės atsakomybė. Išskyrus šį konkretų atvejį, tik notaras atsako už vykdant savo profesinę veiklą atliktus veiksmus.

114 Penkta, taip pat neįtikina Austrijos Respublikos kai kuriais Sąjungos teisės aktais grindžiamas argumentas. Dėl šio sprendimo 56 punkte nurodytų teisės aktų reikia pabrėžti, kad tai, jog teisės aktų leidėjas nusprendė neįtraukti notarų veiklos į konkretaus akto taikymo sritį, nereiškia, kad šiai veiklai būtinai taikoma leidžianti nukrypti nuostata, numatyta EB 45 straipsnio pirmoje pastraipoje. Kiek tai susiję su, visų pirma, Direktyva 2005/36, iš paties šios direktyvos 41 konstatuojamosios dalies teksto, pagal kurį ja „netrukdoma [taikyti] <...> [EB] 45 straipsnio <...>, ypač notarų atžvilgiu“, matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nesuformulavo aiškios pozicijos dėl EB 45 straipsnio pirmos pastraipos taikymo notaro profesijai.

115 Kiek tai susiję su šio sprendimo 57 punkte nurodytais reglamentais, pažymėtina, kad jie susiję su valstybėje narėje užregistruotų ir vykdytinų autentiškų aktų pripažinimu ir vykdymu, todėl jie neturi įtakos EB 45 straipsnio pirmos pastraipos aiškinimui. Toks aiškinimas taip pat neprieštarauja šio sprendimo 58 punkte nurodytiems Sąjungos teisės aktams, nes, kaip teisingai teigia Komisija, juose notarams ir kitoms valstybės paskirtoms kompetentingoms institucijoms tik nustatyta pareiga patvirtinti, jog prieš perkeliant buveinę, įsteigiant bendroves ir joms susijungiant buvo atlikti tam tikri veiksmai ir formalumai.

116 Dėl 1994 m. ir 2006 m. rezoliucijų, minėtų šio sprendimo 59 punkte, reikia pabrėžti, kad jos neturi teisinės galios, nes tokio pobūdžio rezoliucijos nėra privalomi teisės aktai. Be to, nors jose nurodyta, kad notaro profesijai taikomas EB 45 straipsnis,

Parlamentas pirmoje iš šių rezoliucijų aiškiai išreiškė pageidavimą, kad būtų imtasi priemonių panaikinti pilietybės sąlygą norintiesiems verstis notaro profesija, ir ši pozicija dar kartą aiškiai patvirtinta 2006 m. rezoliucijoje.

117 Šešta, dėl Austrijos Respublikos argumento, kurį ji grindžia minėtu Sprendimu *Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española*, reikia pabrėžti, kad byla, kurioje priimtas šis sprendimas, susijusi su EB 39 straipsnio 4 dalies, o ne EB 45 straipsnio pirmos pastraipos išaiškinimu. Be to, iš minėto sprendimo 42 punkto matyti, jog nuspręsdamas, kad laivų kapitonams ir vyresniesiems kapitonų padėjėjams priskirtos funkcijos yra dalyvavimas vykdant viešosios galios prerogatyvas, Teisingumo Teismas atsižvelgė į visas jų vykdomas funkcijas. Taigi Teisingumo Teismas nenagrinėjo vienintelio notarinio veiksmo, kurį yra įgalioti atlikti kapitonai ir vyresnieji kapitonų padėjėjai, t. y. priimti, saugoti ir išduoti testamentus, atskirai nuo kitų jiems suteiktų įgaliojimų, pavyzdžiui, taikyti prievartos priemones arba sankcijas.

118 Dėl minėto Sprendimo *Unibank*, kurį taip pat nurodo Austrijos Respublika, darytina išvada, kad byla, kurioje buvo priimtas šis sprendimas, visiškai nebuvo susijusi su EB 45 straipsnio pirmos pastraipos išaiškinimu. Be to, Teisingumo Teismas minėto sprendimo 15 punkte nusprendė, jog tam, kad aktas būtų laikomas „autentišku“ pagal 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32) 50 straipsnį, būtina, kad dalyvautų arba viešosios valdžios, arba bet kokia kita kilmės valstybės įgaliota institucija.

119 Tokiomis aplinkybėmis darytina išvada, kad notarų veikla, kaip ji apibrėžta dabartinėje Austrijos teisės sistemoje, nesusijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, kaip tai suprantama pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą.

120 Todėl darytina išvada, kad Austrijos teisės aktuose numatyta pilietybės sąlyga norintiesiems verstis notaro profesija yra EB 43 straipsniu draudžiama diskriminacija dėl pilietybės.

121 Atsižvelgiant į visus pateiktus argumentus reikia konstatuoti, kad pirmasis ieškinio pagrindas yra pagrįstas.

Dėl antrojo ieškinio pagrindo

Šalių argumentai

122 Komisija Austrijos Respubliką kaltina tuo, kad, kiek tai susiję su notaro profesija, iki 2007 m. spalio 20 d. ji neperkėlė Direktyvos 89/48, o nuo tos datos – Direktyvos 2005/36.

123 Kaip ir Jungtinė Karalystė, Komisija mano, kad notaro profesija yra reglamentuojama profesija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 89/48 1 straipsnio c punktą, ir kad dėl to ji patenka į šios direktyvos taikymo sritį. Dėl Direktyvos 2005/36 41 konstatuojamosios dalies ši profesija nėra pašalinta iš šios direktyvos taikymo srities, nebent jai būtų taikoma EB 45 straipsnio pirma pastraipa, o tą Komisija šioje byloje neigia. Be to, jei teisės aktų leidėjas būtų norėjęs šios profesijos neįtraukti į minėtos direktyvos taikymo sritį, jis būtų tą aiškiai padaręs.

124 Komisija primena, kad pagal direktyvas 89/48 ir 2005/36 valstybės narės gali numatyti kvalifikacinį egzaminą arba adaptacijos laikotarpį siekdamos užtikrinti aukštą notarų reikalaujamos kvalifikacijos lygį. Be to, taikant šias direktyvas būtų užkirstas kelias ne notarų įdarbinimui per konkursą, bet tik galimybei kitų valstybių narių piliečiams dalyvauti tokiuose konkursuose. Toks taikymas taip pat neturėtų jokios įtakos notarų skyrimo tvarkai.

125 Austrijos Respublika, Vengrijos Respublika, Lenkijos Respublika, Slovėnijos Respublika ir Slovakijos Respublika teigia, kad notarams šios direktyvos netaikomos dėl to, kad jų veiklai taikytina EB 45 straipsnyje numatyta išimtis.

126 Slovėnijos Respublika mano, kad Teisingumo Teismas turėtų *ex officio* atmesti antrąjį Komisijos ieškinio pagrindą kaip nepriimtiną, nes, pirma, šis pagrindas neteko dalyko panaikinus Direktyvą 89/48 ir, antra, ginčo dalykas viršija tą, kuris buvo apibrėžtas per ikiteisminę procedūrą.

Teisingumo Teismo vertinimas

— Dėl priimtinumo

127 Iš Komisijos pateiktų teisinių argumentų matyti, kad šis ieškinio pagrindas susijęs su tariamu Direktyvos 89/48 ir (arba) Direktyvos 2005/36 neperkėlimu, kiek tai susiję su notaro profesija. Tačiau pažymėtina, kad tiek oficialūs pranešimai, tiek Komisijos

pagrįsta nuomonė yra susiję su pirmąja iš šių direktyvų. Todėl reikia *ex officio* išnagrinėti antrojo ieškinio pagrindo priimtinumo klausimą.

128 Kaip matyti iš Teisingumo Teismo praktikos, jis gali *ex officio* išnagrinėti, ar įvykdytos EB 226 straipsnyje nustatytos ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo pareiškimo sąlygos (1992 m. kovo 31 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-362/90, Rink. p. I-2353, 8 punktas ir 2004 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-417/02, Rink. p. I-7973, 16 punktas).

129 Pagal nusistovėjusią Teismo praktiką nagrinėjant EB 226 straipsniu pagrįstą ieškinį valstybės narės įsipareigojimų neįvykdymas nustatomas atsižvelgiant į Sąjungos teisės aktus, galiojusius suėjus terminui, per kurį Komisijos nurodymu atitinkama valstybė narė privalo įvykdyti jos pagrįstą nuomonę (žr., be kita ko, 1999 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-365/97, Rink. p. I-7773, 32 punktą; 2006 m. spalio 5 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-275/04, Rink. p. I-9883, 34 punktą ir 2009 m. kovo 19 d. *Komisija prieš Vokietiją*, C-270/07, Rink. p. I-1983, 49 punktą).

130 Šioje byloje šis terminas baigėsi 2006 m. gruodžio 18 d. Tačiau tą dieną Direktyva 89/48 dar galiojo, nes ją Direktyva 2005/36 panaikino tik nuo 2007 m. spalio 20 d. Todėl tiek, kiek šis ieškinio pagrindas grindžiamas tariamu Direktyvos 89/48 neperkėlimu, jo dalykas neišnyko (pagal analogiją žr. 2009 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-327/08, 23 punktą).

131 Dėl šio ieškinio pagrindo priimtinumo, kiek jis susijęs su tariamu Direktyvos 2005/36 neperkėlimu, reikia priminti, kad, kaip jau yra konstatavęs Teisingumo Teismas, nors ieškinio reikalavimai iš principo negali apimti daugiau nei pagrįstos nuomonės rezoliucinėje dalyje ir oficialiame pranešime nurodomi pažeidimai, Komisijos prašymas pripažinti, jog valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų, numatytų tomis vėliau pakeistos arba panaikintos pirminės redakcijos Sąjungos akto nuostatomis, kurios buvo paliktos galioti nauju Sąjungos aktu, yra priimtinas. Tačiau bylos dalykas negali būti išplėstas

įsipareigojimais pagal naujas nuostatas, kurios neatitinka pradinės atitinkamo akto formuluotės; priešingu atveju būtų pažeisti esminiai procedūros dėl įsipareigojimų neįvykdymo pripažinimo teisėtumo reikalavimai (šiuo atžvilgiu žr. minėto 1999 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją* 36 punktą; 2003 m. birželio 12 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-363/00, Rink. p. I-5767, 22 punktą ir 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-416/07, Rink. p. I-7883, 28 punktą).

132 Todėl Komisijos ieškinio pagrindai, kuriais siekiama, kad būtų konstatuota, jog Austrijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvą 2005/36, iš esmės yra priimtini su sąlyga, kad šie įsipareigojimai yra analogiški įsipareigojimams pagal Direktyvą 89/48 (pagal analogiją žr. minėto 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 29 punktą).

133 Kaip matyti iš Direktyvos 2005/36 9 konstatuojamosios dalies, siekiant patobulinti, pertvarkyti ir racionalizuoti galiojančias nuostatas standartizuojant taikytinus principus, dėl įsisteigimo laisvės šioje direktyvoje išlaikomi principai ir saugikliai, kuriais grindžiamos skirtingos galiojančios pripažinimo sistemos, pavyzdžiui, nustatytoji Direktyvoje 89/48.

134 Direktyvos 2005/36 14 konstatuojamojoje dalyje taip pat nustatyta, kad pripažinimo mechanizmas, sukurtas, be kita ko, Direktyva 89/48, lieka nepakitęs.

135 Šioje byloje Komisija Austrijos Respubliką kaltina neperkėlus, kiek tai susiję su notaro profesija, ne kurios nors konkrečios Direktyvos 2005/36 nuostatos, bet visos šios direktyvos.

136 Tokiomis aplinkybėmis darytina išvada, kad tariama pareiga perkelti Direktyvą 2005/36 notaro profesijos atžvilgiu yra tapati numatytai Direktyvoje 89/48, nes, pirma, principai ir saugikliai, kuriais grindžiamas pastarąja direktyva įtvirtintas pripažinimo mechanizmas, išlaikomi ir Direktyvoje 2005/36 ir, antra, Direktyva 89/48 sukurtas pripažinimo mechanizmas priėmus Direktyvą 2005/36 liko nepakitęs.

137 Todėl šį ieškinio pagrindą reikia laikyti priimtinu.

— Dėl esmės

138 Komisija kaltina Austrijos Respubliką neperkėlus direktyvų 89/48 ir 2005/36, kiek tai susiję su notaro profesija. Todėl reikia išnagrinėti, ar šios direktyvos gali būti taikomos šiai profesijai.

139 Šiuo atveju reikia atsižvelgti į su jomis susijusias teisines aplinkybes.

140 Reikia pažymėti, kad teisės aktų leidėjas Direktyvos 89/48 dvyliktoje konstatuojamojoje dalyje aiškiai numatė, jog joje nustatyta bendroji aukštojo mokslo diplomų pripažinimo sistema „nė kiek netrukdo taikyti <...> [EB] 45 straipsnio“. Taip suformuluota išlyga atspindi teisės aktų leidėjo ketinimą veiklos, kuriai taikoma EB 45 straipsnio pirma pastraipa, neįtraukti į šios direktyvos taikymo sritį.

141 Tačiau tuo metu, kai buvo priimta ši direktyva, Teisingumo Teismas dar nebuvo turėjęs progos priimti sprendimo dėl to, ar notarų veiklai taikoma EB 45 straipsnio pirma pastraipa.

142 Per laikotarpį nuo šios direktyvos priėmimo Parlamentas savo 1994 m. ir 2006 m. rezoliucijose, minėtose šio sprendimo 59 ir 116 punktuose, viena vertus, patvirtino, kad EB 45 straipsnio pirma pastraipa turi būti taikoma notaro profesijai kaip tokiai ir, kita vertus, išreiškė pageidavimą, kad pilietybės sąlyga norintiesiems verstis šia profesija būtų panaikinta.

143 Be to, priimdamas Direktyvą 2005/36, kuria buvo pakeista Direktyva 89/48, Sąjungos teisės aktų leidėjas pirmosios iš šių direktyvų 41 konstatuojamojoje dalyje pabrėžė, kad ja netrukdoma taikyti EB 45 straipsnio, „ypač notarų atžvilgiu“. Kaip nurodyta šio sprendimo 114 punkte, formuluodamas šią išlygą Sąjungos teisės aktų leidėjas nesuformulavo savo pozicijos dėl EB 45 straipsnio pirmos pastraipos, taigi ir Direktyvos 2005/36, taikymo notarų veiklai.

144 Tai liudija, be kita ko, šios direktyvos parengiamieji darbai. Iš tiesų Parlamentas savo Teisėkūros rezoliucijoje dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo pasiūlymo (OL C 97 E, 2004, p. 230), priimtoje per pirmąjį svarstymą 2004 m. vasario 11 d., pasiūlė Direktyvos 2005/36 tekste aiškiai nurodyti, kad ji netaikoma notarams. Šiam pasiūlymui nebuvo pritarta nei pakeistame Pasiūlyme dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo [COM(2004) 317 galutinis], nei 2004 m. gruodžio 21 d. Tarybos bendrojoje pozicijoje (EB) Nr. 10/2005, priimtoje laikantis Europos bendrijos steigimo sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos siekiant priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL C 58 E, 2005, p. 1), ne dėl to, kad

numatyta direktyva turėjo būti taikoma notaro profesijai, bet visų pirma dėl to, kad „nuo įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas principo leidžiančios nukrypti nuostatos veiklai, kuri reiškia tiesioginį ir konkretų dalyvavimą vykdant viešosios valdžios funkcijas, [buvo] numatytos EB 45 straipsnio [pirmoje pastraipoje]“.

145 Šiuo atveju, atsižvelgiant į ypatingas teisėkūros proceso aplinkybes ir dėl to susidariusią neaiškią padėtį, kaip matyti iš nurodytų teisinių aplinkybių, neįmanoma konstatuoti, kad pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui egzistavo pakankamai aiški valstybių narių pareiga perkelti direktyvas 89/48 ir 2005/36, kiek tai susiję su notaro profesija.

146 Todėl reikia atmesti antrąjį ieškinio pagrindą.

147 Atsižvelgiant į visus išdėstytus argumentus, reikia konstatuoti, kad nustačiusi pilietybės sąlygą norintiesiems verstis notaro profesija Austrijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 straipsnį, ir atmesti likusią ieškinio dalį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

148 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 3 dalį, jei kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama, Teisingumo Teismas gali paskirstyti išlaidas šalims arba nurodyti kiekvienai padengti savo išlaidas. Kadangi Komisijos ieškinys tenkintinas tik iš dalies, reikia nuspręsti, kad kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

149 Pagal to paties reglamento 69 straipsnio 4 dalies pirmą pastraipą į bylą įstojusios valstybės narės pačios padengia savo išlaidas. Todėl Čekijos Respublika, Vokietijos Federacinė Respublika, Prancūzijos Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Vengrijos Respublika, Lenkijos Respublika, Slovėnijos Respublika, Slovakijos Respublika ir Jungtinė Karalystė padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. Nustačiusi pilietybės sąlygą norintiesiems verstis notaro profesija, Austrijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 43 straipsnį.

2. Atmesti likusią ieškinio dalį.

3. Europos Komisija, Austrijos Respublika, Čekijos Respublika, Vokietijos Federacinė Respublika, Prancūzijos Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Vengrijos Respublika, Lenkijos Respublika, Slovėnijos Respublika, Slovakijos Respublika ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.